

Por

Naročilna lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročila, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštutna plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine prosta. Telefon interurban št. 113.

12. števil.

Maribor, dne 29. januarja 1923.

Letnik XV.

Agitacijske metode.

Radikalna vlada nadaljuje v vseh ozirih politiko, ki jo je bila začela prejšnja radikalno-demokratska vladna zveza. Razlika je samo ta, da je ta vlada volilna agitacijska vlada, ki vodi vse državne posle samo z ozirom na radikalno stranko, ki si sedaj sama lasti vso »državotvornost«. Vedno česče najdemo zapisano v raznih vladnih listih od »Tribune«, »Balkana« pa doli do »Srpske Riječi«, ki se je iz srbske stranke spojila z radikali, da je radikalna stranka i država i srbstvo in da so potem vsi drugi, ki niso njeni člani, nasprotniki države in srbstva.

Poprej so si »državo in srbstvo« radikali delili z demokrati, danes pa imajo vse sami in vsa vprašanja »rešuje« vlada tako, kakor je prav v agitacijske namene radikalne stranke. Ministrski svet je pravi in glavni agitacijski odbor radikalne stranke in njegova agitacija se ravna tudi po najnižkotnejših metodah.

Za sestrane kraje se pripravljajo volilni kruh in volilna koruza, ministrski svet kupiči velike svote za podkupovanje, v agitacijo se vprega vojaštvo in policija, da oficir po kasarnah zapoveduje ter narekuje vojakom, kako naj pišejo domov, da bi očetje in bratje gotovo volili radikale, in da policaj tudi s puškinim kopitom prepriča ter pripelje neubogljivega volilca k radikalni volilni škrinjici.

Tudi alarmantne vesti o vojni so v zvezi z vladno agitacijo. Danes se raznesejo in razširijo do skrajnosti, jutri pa zopet potlačijo, kakor pač sodi vladi, da je ne moti pozornost naroda in da si utrdi svojo komitetsko ali obrambnosvetsko diktaturo. Kadar se ljudstva polasti najhujša nervoznost, tedaj je vlada čudovito mirna, ker ima največ prilike za kupčenje denarnih sredstev in za nemoteno agitacijo.

Z volilno agitacijo je v zvezi celo aretacija voditelja novosadske Orjune, nekega Jevdeviča, ki je bil obtožen, da je aranžiral razbojniški napad na katoliški madžarski list »Del Baczka«. Ta korak vlade je bilo treba pozdraviti. Prejšnja vlada, ki je kovala izjemne zakone proti državljanom, ki niso zakrivali nobenega dejanskega zločina niti proti osebam, niti proti imetju, je mirno trpela organizirane poboje in razdejanja tuje lastnine od strani jugofašistov. Toda sedanja radikalna vlada, ki je voditelj novosadskih fašistov aretirala, ga je takoj nato tudi izpustila. — Z aretacije se je hotela vlada prikupiti onim, ki fašistovsko divjanje obsojajo, s takojšnjim izpustom pa samim fašistom ali orjuncem.

Vsa ministrska in druga oblastniška mesta se zlorablja v volilni agitaciji, tisti Perič, ki je danes minister za socialno politiko, je bil v skupščini izjavil, da je to ministrstvo nepotrebno, finančni minister je olajšal devizni promet, da se prikupi bankirjem v Beogradu in Zagrebu, kjer bi rad kondidirati in tako bi se dala navesti cela vrsta zlorab ter nečednih agitacijskih metod in končno se v agitacijsko borbo vlačijo tudi — krona.

Vladna stranka že od nekdaj predstavlja sebe kot glavne in edinega varuha dinastije, njenega položaja, ugleda in varnosti. Na videz služi dinastiji, v resnici se pa dinastije le poslužuje v svojih strankarskih interesih in ciljih. Zagrebška »Slobodna Tribuna« pravi, da se ni bilo dosti, da so režimske stranke vse svoje nasprotnike označile kot dinastijski nepokorne ali celo sovražne elemente, temveč morale so se še med seboj ruvati in trgati v tekmi, kdo bo bolj dvorjanil in se laskal ter kdo se bo pokazal kot večji in zaupnejši prijatelj dinastije. V tej čudni tekmi smo dobili nerazmerno visoko civilno listo, razkošne parade povodom kraljeve poroke, španski ceremonijal in še druge podobne stvari. V družbo se je vnrl duh lakajstva in servilnosti kot izraz lojalnosti. Okrog dinastije se je ujetno ovijal nimbus fevdalne romantike, da bo razdalja med krono in podaniki čim večja. Vse to so delali državotvorci na videz, da dvignejo ugled in sijaj monarhije, v resnici pa za to, da sami sebe priporočijo z zaslugami, pridobljenimi za dvor. Naš parlamentarizem je postal karikatura. Aula est pro nobis — stara krilatice reakcije in servilnosti pod Habsburžani je postala znamenje državniške modrosti, naša demokracija pa prazna fraza.

Nekaj slučajev že zadostuje, da se vidi, kam vodi državo konfidentski in ovačuški duh naših strankarskih bojev in metod, katerih so se navzeli radikali kakor tudi demokrati. Radikalni kandidat dr. Andrič je govoril po Bosni, da je kralj »razgnal« ta »garje« parlament ter volitve zaukazal, samo zato, da izvede Pašičev program. Novosadska radikalna »Zastava« pa piše: »Niti trenutek ne smemo dvomiti o g. Pašiču! Ako o njem dvomimo, potem dvomimo tudi o našem vrhovnem poveljniku, o junaškem kralju, ker če ima on vero v g. Pašiča, potem jo moramo imeti tudi mi, njegovi zvesti borci!«

Pribečevič btožuje svoje včerajšnje zaveznike, da preganjajo lje — kralju zveste in vdane, Pašičeva »Tribuna« mu odgovarja, da je on onemogočil komu-

nizem, kateremu bi imel kralj pasti kot žrtev. Ta list tudi priznava, da obstoji družba ali kamarila, ki kroni vedno dela strah z anarhisti in zarotniki, da bi jo tako dobila pod svoj vpliv. To je dragoceno priznanje, ker dokazuje, da se radikali in demokrati samo iz konkurence tako prepirajo, a se pri tem niti ne zavedajo, kako daleč so že šli z zlorabljanjem krone v strankarski agitaciji.

V nek radikalni list v Šumadiji je dala napisati današnja agitacijska vlada: »Radikalna stranka mora pri sedanjih volitvah vzdržati veliko borbo. Ta borba je mnogo globlja, širja in pomenljivejša, kakor je boj za navadno volilno zmago. To je boj za državo in zmaga radikalne stranke v sedanjih volitvah mora biti zmaga države. Zakaj ena stvar je neoporečna. V štirih letih smo došli do te točke, da je danes radikalna stranka tista stranka, ki predstavlja državo. V sedanjih volitvah bo glasovalo ljudstvo, a ne za radikalno stranko, ali proti nji, ampak za državo ali za sovražnike države. Zaupanje, ki ga bo dalo ljudstvo radikalni stranki, bo dokaz njegove vere v državo. To je prva stvar, ki jo more ljudstvo vedeti. Dolžnost je politično mislečih ljudi, da povedo to ljudstvu glasno in odkrito.« — To je dovolj jasno povedano. Ena je vera prava: vera v radikale in Pašič naj bi bil edini gospodar te države. V bistvu se ni nič spremenilo, danes je gospodin »Niko« to, kar je bil v Avstriji »Herr Michel«. Pa tudi »Niko« bo šel, kakor je šel Mihel. Vse agitacijske metode ga ne bodo rešile.

Politični položaj.

Demokrati in koalicija z radikali. V beograjski »Kazini« so zborovali te dni demokrati in sprejeli so resolucijo, ki trdi, da se demokrati nikdar več ne bodo vezali z radikali. — To govorijo sedaj, ko je Pašič vladno grozdje tako visoko obesil, če bi bilo nižje, bi se pa takoj.

Neprijateljski kandidati. Pašič bo svojega sina menda Bosni vrnil. Srem ga je odklonil, Bosna ga bo pa težko. Zanj že agitira pop Janjič, ki je z njim med in po vojni veseljačil in kupčeval, ko so drugi umirali in trpeli. — Bivši finančni minister Kumanudi je v velikih zadregah. Bitolj, kjer je bil poprej izvoljen, ga noče niti za srezkega kandidata, kaj se le za nosilca liste, sploh so vsi demokrati desničarji po Srbiji na jako slabem glasu in slabih nogah.

Zahteva Bunjevcev. Bunjevačko-šokavčka stranka je izdala te dni svoj proglas, v katerem zahteva med drugim popolno avtonomijo Vojvodine.

Pašič zopet zdrav. Kakor hitro se ne zna Pašič tako na brzo roko iznotati iz kake zapletene situacije, pač enostavno zbolí in ga ni po cele dneve iz sobe. Taka politična bolezen je mučila sedaj starostu Pašiča, ko se je mudil v Beogradu Karamehmedovič radi haka. Pašič se ne bi bil rad sestel s Karamehmedovičem, je pač obohel in ni ga bilo niti k ministrskim sejám. Kakor hitro pa je odnesel musliman svoje pete iz Beograda ter se odpeljal nazaj v Sarajevo, je Pašič takoj zapustil čisto zdrav bolniško posteljo in sobo, začele so se zopet seje ministrskega sveta pod njegovim predsedstvom.

VOLILNO GIBANJE.

Položaj v Prekmurju. Menda v nobenem volilnem okraju na Slovenskem ni volilno gibanje tako živahno, kot v Prekmurju. Agitatorji, (Prekmurci jih nazivajo »korteši«) vseh strank švigajo iz kraja v kraj. Najbolj delavni so organizatorji volilnih priprav Slovenske ljudske stranke. Tudi vprašanje kandidatur na strani SLS je že rešeno. V okraju Dolnja Lendava kandidira kot okrajni kandidat preizkušeni voditelj Prekmurcev g. Jožef Klekl. V gornjem Prekmurju (M. Sobota) je prvotno nameraval kandidirati na naši listi evangeličanec g. Jožef Kihar iz Tešanovec, a je radi starosti in velike zaposelnosti prosil, da se izbere drugega. Zaupniki in vseh občin sobotskega okraja — katoličani in evangeličani — so dne 27. januarja na velikem zboru v Murski Soboti proglasili za okrajnega kandidata gospoda Štifarja Geza iz Martjanc. Gospod kandidat je mlad, inteligenten posestnik, ima popolno gimnazijsko maturo, tri semestre jusa ter je spoštovan pri obeh veroizpovedanjih. Namestnika za oba okrajna kandidata sta se izbrala včeraj. Dne 26., 27., 28. in 29. so se vršili po vseh delih Prekmurja volilni shodi SLS. V Veliki Poljani in Beltincih sta govorila poslanca Klekl in Žebot, v Bogojini gg. Bassa in Žebot, v Murski Soboti gg. Žebot, Cipot in Štifar, v Tišini Žebot, v Fokovcih gg. Štifar, Horvat in Hari. — Na vprašanje: Ali bo Kukovec res dobil v Prekmurju 10.000 glasov, kakor se hvali v »Taboru« in »Jutru«, odgovarjajo Prekmurci: »Moral bo dve ničli odpisati.« Samo nekateri privržani demokratski uradniki in učitelji ter malenkostno število verižnikov bo glasovalo za JDS. Očividno bi Kukovec z farbarijo o 10.000 prekmurskih glasovih rad preslepil volilstvo na štajerskem. — Samostojni si ne upajo prirediti javnega shoda. Poslanec Dobnik se je zadnje dni vozil v kočiji kneza Esterhazija po Prekmurju. — Vo-

lilcev šteje Prekmurje okoli 21.000. Dolnjelendavski okraj šteje približno 10.000, a sobotski 11.000 volilcev.

Volilni shod v Selnici ob Dravi se je vršil dne 28. januarja v prostorih gostilne Dopler. Udeležba je bila obilna. Shodu je predsedoval predsednik domače polit. organizacije SLS, mladi župan g. Ivo Urbas. Narodni poslanec Žebot je v poldrugournem govoru razvijal program SLS in politični ter gospodarski položaj naše države. Navzoči so bili tudi nasprotniki iz SKS in JSDS o so vsi z našimi vred odobravalí naš program in naše delo.

Narodni poslanec F. Žebot priredi volilne shode: na Svečnico po sv. maši pri Spod. Sv. Kungoti, v nedeljo, dne 4. februarja po sv. maši pri Sv. Križu nad Mariborom, isti dan popoldne pa pri Gornji Sv. Kungoti. Naše zaupnike prosimo, da shode dobro razglasijo.

V ljutomersko-gornjeradgorskem volilnem okraju kandidira kot kandidat Samostojne Jakob Nemec iz Sv. Jurja ob Ščavnici, znani uskok in večni kandidat. Njegov namestnik bo trafikant Jurkovič iz Gornje Radgone, ali pa krčmar Rajh iz Mote.

Kandidat SKS v volilnem okraju Slovenjgradec je znani krčmar Iršič. Na štajerskem Samostojna letos kandidira skoro same krčmarje.

Za nosilca liste Bahun-Grčarjeve socijaldemokratske stranke v Mariboru bo proglašen bivši narodni poslanec R. Golouh.

Po svetu.

Italijanski fašisti in volitve. Italijanski listi poročajo, da je Mussolini odločil, da volitev ne bo pred jesenjo. To pa za to, ker njegova vlada še ni podala ljudstvu vidnih dokazov o blagodejnosti svojega režima. Tudi se ta režim še ni povsodi dovolj vkoreninil. V to treba časa in zato se volitve odgodijo. Da stranke ne bodo silile na volitve, Mussolini tudi ne bo dal pred časom skleniti volilnega zakona. Kar se tiče tega, ostane pri tem, da dobi stranka z relativno večino glasov tri četrtine mandatov, ostala četrtina se razdeli po proporciji. Sedanje zbornice se namerava Mussolini poslužiti, kolikor je nujno potrebno, v ostalem bo vladal brez nje. — Naši vladinovi pa vedno česče naglašajo, da bi znal Pašič ob slabem volilnem izidu poslati nove poslance domov ter začeti s kako generalsko vlado, ki bi mu izsilila večino. Torej zopet ena sličnost med Pašičevim in Mussolinijevim režimom.

Francoska okupacija. Berlinski listi poročajo, da napoveduje Francija dveletno okupacijo in da je general Weigand imenovan za diktatorja zasedenega ozemlja. Izkazalo se je, da so nekateri vlaki, naloženi s premogom, odšli iz zasednega ozemlja namesto v Belgijo in Francijo, v Nemčijo in se niso vrnili več. Zaenkrat namerava general Weigand napraviti kratko pavzo s kazenskimi ukrepi, da se ta čas organizira trdno francosko uradovanje. General Weigand in minister La Troque obiščeta v kratkem tudi Mainz, Koblenz, Düsseldorf in Essen. — Od aretiranih veleindustrijalcev so bili eni radi odpora obsojeni na visoke globe v frankih, drugi pa na enoletno ječo, ki se pa za nedoločen čas odgodi. Bili so izpuščeni na svobodo, ne smejo pa bivati v zasednem ozemlju. Od prebivalstva so bili sprejeti z velikimi ovacijami. — Francija ne more dobiti dovolj dobrovoljcev za dela v zasednem ozemlju in je začela mobilizirati svoje železničarje in poštarije, kar pa zadeva ob velik odpor francoskih delavskih organizacij.

Stališče Amerike glede francoske okupacije. Svojo popolno rezerviranost napram Evropi ter zahtevo po svetovni gospodarski konferenci je izrazila Amerika tudi v svojem odgovoru na italijansko vprašanje, kaj misli Amerika glede eventualnega posredovanja v nemško-francoskem sporu. Washingtonska vlada je odgovorila, da je težko zavzeti stališče v tej zadevi sedaj, ko so francoski sankcijski ukrepi že izvršeni. V ostalem se zadržanje ameriške vlade napram kontinentu ni izpremenilo. Vlada meni slej ko prej, da bi se dalo doseči ravnotežje v Evropi samo potom realizacije ukrepov svetovne gospodarske konference strokovnjakov. Edino ta bi mogla rešiti Evropo iz situacije, v katero je zašla po lastni krivdi in brez sodelovanja Amerike, ki zato odklanja od sebe vso odgovornost za posledice, ki jih bi moglo še povzročiti današnje stanje.

Orijsko vprašanje se razvija za Turke prav ugodno in zlasti zapadno-evropske homatiije so privlele tako daleč, da Turki uspešno trgujejo danes s Francozi, jutri pa z Angleži ter uveljavljajo eno svojo zahtevo za drugo. Tudi Amerikanci iščejo svoj dobiček v Mali Aziji ter se pridno pogajajo s Turki, ki glasno protestirajo proti vsaki koncesiji, ki jo zavezniki od njih zahtevajo, na tihem pa delajo dobre kupčije ter pripravljajo situacijo, ki bo onemogočila vsako slogo in sporazum glede vzhodnega vprašanja.

Taborišče za internirance Zala-Egerszeg pogorelo. Po poročilih socijalističnega poslanca o grozotah v tem taborišču je izsilila opozicija v parlamentu od madžarske vlade, da se odpošlje preiskovalna komisija s

parlamentarci vred na to mesto bestijalnih grozot. Vlada je hotela stvar zavlačevati vsaj dober teden, da prikrje med tem svoje zločine. Opozicija pa ni hotela čakati, je začel naenkrat iz barak švigati ogenj, ki je bila tik pred Zala-Egerszegom ustavljena, češ, da je proga zamejena s snegom. Opozicijonaleci se pa niso dali zadrževati in nadaljevali so pot do taborišča. — Upravitelj jim sprva ni dovolil vstopiti in ko so zopet čakali, je začel naenkrat iz barak švigati ogenj, ki je največji del taborišča uničil. Uprava taborišča trdi, da so zanetili požar interniranci, ki so hoteli pobegniti, opozicija pa dokazuje, da je požar namenoma povzročil od taboriščne komande, da se izbrisejo sledovi okrutnosti.

Kandidati demokratske stranke,

ki bo nastopila pri volitvah pod skromnim imenom «Napredna kmetjska in obrtna zveza»:

1. Nosilec liste je «On», po mnenju Spindlerja pesnika «največji politik» — dr. Vek. Kukovec. O «Njem» je znano, da je vse uničil, kar je vzel v roke. Propadel je «Narodni List», propadel «Narodni Dnevnik», propadla Narodna stranka, zavozil je s Posojilnico v Šoštanj, povzročil je razcep lastne stranke v mladine in starine, bil kot minister slepo orodje v rokah Srbov, Pašiča in Pribečevića. V ministrskih sejah ni ust odprl, prikrival je vsemu, kar so zahtevali Velešrbi, za slovenske interese ni imel smisla. «On» se je najbolj potegoval za mariborsko oblast, da dobe neslovenski elementi, katere je kot deželni poslanec v Gradcu podpiral, premoč v mariborski oblasti in da bodo vsled odcepitve okraja Laško in Posavja, v katerih se nahajajo veliki premogovniki, ki so veliki davkoplačevalci, davkoplačevalci v mariborski oblasti smeli višje davke plačevati kot v ljubljanski. Glasovi trgovcev in obrtnikov so mu vsi zasigurani, izvzemši glasove Kūharja, Rebeka, Petovarja, Gumzeja in brivca Novaka iz hvalečnosti, da je z dr. Zerjavom vred izdal silno «kunšten» zakon za pobijanje draginje. Leta 1920 ni dobil «On» količnika, tukaj sedaj ga ne bo, ker predebelo farba ljudi v «Taboru» in prenerodno intrigira proti drugim — naprednim strankam.

2. Druga zvezda demokratov je krčmar Istvan Kūhar iz Prekmurja, ki je ravno toliko navdušen za Jugoslavijo kot dr. Kukovec za Madžarsko. Kdor bere list «Morska Krajina», osobito madžarske članke, ve takoj, s kom ima opraviti. Mož ima jedno jedino in sicer zelo veliko zaslugo, da je bil zaprt radi tega, ker je dve leti po zasedbi Prekmurja, ko je mirovna konferenca že prisodila Prekmurje Jugoslaviji, navdušeno demonstriral za priklonjenje Prekmurja k Madžarski. Mož je dobil mnogo tisočakov od bank, lovil bo glasove za dr. Kukovca, ker sam ne bo nikdar izvoljen, obljubljal vse, tudi to, da bo dosegel, da bo Prekmurje prišlo nazaj k Ogrski.

3. Stari, svetovno-znani propadli kandidat je celjski Rebek. Pri vsaki volitvi je kandidiral, pri vsaki je propadel, tudi leta 1920 kot kandidat demokratske stranke. Celjani prorokujejo vsaki listi, na kateri kandidira Rebek, gotov propad.

4. Vojni dobičkar, predsednik banke, večkratni milijonar Lovro Petovar je pravi kinč demokratske liste. Ob izbruhu vojske, zadolžen do vratu, (banke vedo o tem zanimive stvari povedati), je v vojnem času in po vojni «deloval» kot najhujši vojni dobičkar, dražil staro in slabo blago, si nakopičil večmilijonsko premoženje, dočim žive ljudje, ki so mu pripomogli do tega premoženja, v največji revščini. Takoj po trgatvi izrablja stiske vinogradnikov in nakupuje vino po sramotno nizkih cenah, katero z dobičkom 100 in več odstotkov prodaja naprej. Njegovega najzvestejšega somošljenika Zavratnika je že sodnija nagradila za njegovo «človekoljubno» delovanje, za Lovretove vinske kupčije se pa živo zanimajo razne sodnije. Čisto gotovo je, da bo vojni dobičkar, navijalec cen Petovar mogoče zmagal v svoji hiši, v občini Ivanjkovci — nikdar, še manj pa v okraju. Saj še ormoški Veselci ne bo volil demokratov.

5. Čast, komur čast! Za zasluge, pridobljene v gostilni «pri škarpi» in za obisk planinskih koč v nežni družbi so imenovali gg. gostje gostilne «pri pošti» v Mozirju nadučitelja Kocbeka za kandidata brez upa zmage. Pevec in Matija Goričar, sicer smrtna sovražnika, sta se škodoželjno muzala in že v naprej uživala veselje, da bo Kocbek sijajno pogorel. Na shodih bo gg. Kocbek govoril o tem, kako je užival na račun davkoplačevalcev več let dopust v to svrhu, da je delal raznim pesnim milijonarjem bilance, kako strašno je on prikljubljen v Gornjemgradu in kako veselo se on zabava «pri škarpi». Ko je prispel kot kandidat v Gornjigrad, je vzdihnil žalostno: Škoda, da nimajo ženske volilne pravice, mogoče bi le dobil vsaj tri ženske glasove v Gornjemgradu.

6. Kandidati Gumzej, dr. Roš, Malgaj in Holy so bolj za zabavo in kratek čas, kar se spodobi za pust, ti čas presneti.

Vsi ti kandidati znajo naloviti par glasov, ako ne bodo istih dobili radikaleci, ki bodo mogoče postavili boljše kandidate.

Beleške.

Volilna «svoboda». Beograjska «Politika» objavlja razgovor urednika s podpredsenikom državnega odbora, kjer ugotavlja, da je državni odbor določil volišča v kljub nedostatnim volivnim listam! Glasom izjave istega gospoda, volivne liste niti do 20. februarja ne bodo še gotove, do tega dne pa morajo biti že potrjene

kandidatne liste! Sodišča bodo torej v mnogih krajih naše države prisiljena odobravati kandidatne liste na podlagi nepopolnih volivnih list. Mi bomo torej volili prej, predno bodo gotove tehnične priprave za volitve. Za «Politiko» pride «Pravda», ki objavlja dopis nekega srezkega radikalnega odbora na centralni radikalski odbor, ki tvori današnjo vladu. Dopis srezkega odbora poziva centralni odbor ali vladu, naj odstavi v dotičnem srezu gotove, imenoma navedene uradnike, druge naj prestavi, tretje zopet imenuje. V imenovanje predlaga odbor seveda samo svoje najbolj brezobzirne agitatorje, ki znajo «udesiti, što treba». Ti ljudje bodo seveda «udesili», da bo v raznih volivnih okrožjih, zlasti v Južni Srbiji, polovica opozicijonalcov pravočasno v zaporu, druga polovica pa bo smela vtikati svoje kroglice za to, da jih bo vladi zvesti član, vladi še zvestejše komisije ponoči pretresel v tisto škrinjico, ki je prava. Da bo v mnogih krajih pri takih prilikah teklo tudi nekoliko krvi, je na Balkanu razumljivo samo po sebi in nekaj vsakdanjega. Naknadni preiskavi ali kontroli se lahko izogne. Volilni izidi se bodo zgubili in celo škrinjice ne bodo dospele, uradnikom bo preprečil pot kak hudournik ali pa «komiti». Do konca se bodo volilci brisali, novi pa vpisovali in to se bo prakticalo zlasti po Vojvodini glede Nemcev in Madžarov. Pri nas v Sloveniji je bolje, da takih metod ne poskusijo. Ne bi bilo «zgodno», kakor pravijo Srbi. — Uresničilo se bo gotovo to, kar je Protič zapisal te dni v svojem listu: «Volitve bodo ostale klasičen vzgled za to, kako se v naši državi ne sme apelirati na ljudstvo, če hočemo biti res ustavna in parlamentarna država.»

Wranglovci in volitve. Naša javnost posvečuje premalo pozornosti dejstvu, da bodo imeli pri teh volitvah tudi Wranglovci glasovalno pravico in da se je bodo tudi poslužili. Vlada, ki dela toliko zaprek narodnostnim manjšinam in ki tudi drugim pravim ali čistim Jugoslovanom krati volilno pravico, se je pobrigala, da so Wranglovci brez vseh zaprek prišli v volilne imenike. Ker so odvisni od vlade, bodo gotovo glasovali za radikale. Tako bodo radikaleci po nekaterih krajih močnejši, kot se je dalo domnevati. Wranglovcev pri nas ni malo, trdi se, da jih je okrog 150.000 in to so po večini odrasli moški, torej volilci in njih sodelžba se bo poznala posebno v onih krajih, kjer se toliko domačih volilcev abstinira. Posebno se bo volilna udeležba teh Wranglovcev občutila v Bosni in Hercegovini, koder imajo svoje korpuse v Bileću in Sarajevu. — Značilno za režim in njegove metode je tudi to, da naši vojniki ne smejo voliti, dočim se Wranglovcem, ki stojijo pod komando svojih oficirjev, daje volilna pravica. Wranglovci imajo torej prednost pred domačimi sinovi, ki to državo redijo, so v njej rojeni in bodo v njeni zemlji tudi svoje kosti pustili. Pod pretvezo slovenske vzajemnosti so dobili Wranglovci glasovalno pravico, kar pa ne more svetu prikriti umazanih metod režima in udušiti protesta in obsodb od vsakega poštenega državljan na nad tem prvenstvom tujcem, ki služi povrh še najhujši reakciji.

PREBIVALSTVU V MEŽISKI DOLINI.

Iz Mežiške doline sem dobil več pritožb glede izplačil dedščin mladoletnih otrok, katere so se v času, ko je bila cona A pod upravo naših oblasti, po nalogu sodnije morale nalagati v mestni «šparkasi» v Pliберку. Te naložbe so postale po nesrečnem izidu plebiscita še nadalje pri šparkasi v Pliберку, katera je ob času, ko sem sprejel pritožbe, plačevala na primer za vlogo naših 5000 K le 5 dinarjev. Jasno je ko beli dan, da zadene krivda za to, da se te naložbe niso dvignile, ko so prevzele nemške oblasti vse urade, one sodne uradnike, ki niso tega storili in če jim je nem. uprava onemogočala dvig tega denarja niso opozorili našo vladu, da preti mladoletnim našim državljanom velika izguba. Pretekli sta dve leti, a ne vlada, ne ministrstvo pravde, ne mladoletniki oz. njih varuhi, ne občine niso dobile nobenih pojasnil oz. opozoril, na celo zadevo se je — pozabilo.

Moja dolžnost kot poslanca je bila, da skušam rešiti, kar se rešiti da; napravil sem upit na ministra pravde, da dožnem stvarni položaj in da se dobi ppt in sredstva rešiti imetje mladoletnikov. Najboljši dokaz, da bivši sodni uradniki sodišča v Pliберку in bivši član ravnateljstva hranilnice v Pliберку niso obvestili o stanju zadeve vlade, oz. ministrstva pravde, je dejstvo, da je bil odgovor na moj upit dvakrat stavljen na dnevni red narodne skupščine, a minister pravde ni mogel odgovoriti, ker ni dobil od merodajnih oblasti potrebnih informacij.

Tako izgleda cela zadeva, storil sem le svojo dolžnost kot poslanec. Veseli me, da je moj korak imel vsaj nek uspeh. V «Taboru» z dne 23. jan. t. l. se je oglasil s člankom «V obrambo itd.» g. dr. Dušan Senčar, kr. notar v Prevaljah; iz članka posnemam, da se dosedaj ni nič storilo v obrambo imetja mladoletnikov in da je uspeh mojega upita, da še mogoče pride do rešitve tega vprašanja. Žalostno pa je, da javni funkcionar, akademično izobražen človek, v prostaškem tonu psuje poslanca, ki se poteguje za uboge mladoletnike iz Mežiške doline, ki niti ne ve, kdo so bili sodni uradniki v Pliберку in ga dolži «strankarske demagogije» ter trdi, da uradnike neutemeljeno napada in «zatožuje». Za to zahtevam od kr. notarja zadoščenje, zahtevale pa bodo zadoščenje tudi občine v Mežiški dolini in mladoletniki, oz. njih varuhi. Psovanje od javnega funkcionarja si ne bomo nikdar pustili dopastil.

Ker trdi g. dr. Dušan Senčar, da zadeva mladostnih varovancev Mežiške doline ni tako brezupna, zato pozivam vse občine v Mežiški dolini in vse mladoletnike oz. njih varuhe, da zahtevajo od kr. notarja v Pliберку:

1. Da kot bivši član ravnateljstva šparkase v Pliберку takoj pošlje ministrstvu pravde izkaze vseh varovancev z vsotami naložb.

2. Da stori vse potrebne korake, da se izvrši konverzija vlog varovancev pri šparkasi v Pliберку, ki je pod zaporo.

Za celo zadevo se bom i nadalje zanimal in storil vse potrebne korake.

Maribor, dne 25. januarja 1923.

Vladimir Pušenjak,
narodni poslanec.

Onevne novice.

Zbor zaupnikov SLS, ki bo v smislu poslovnika stranke določil kandidate za prihodnje skupščinske volitve, se bo vršil v ponedeljek, dne 5. svečana, ob pol 11. uri dopoldne v Ljubljani v veliki dvorani hotela «Union» s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelnika SLS dr. Korošca. 2. Zahteve slovenskega ljudstva: govori poslanec Sušnik. 3. Določitev kandidatov za vse volilne okraje Slovenije. 4. Slučajnosti. Vabimo Vas, da se zbora zaupnikov zanesljivo udeležite. Ljubljana, dne 26. januarja 1923. Za načelstvo SLS: Dr. Korošec s. r., t. č. načelnik. Dr. Kulovec s. r., t. č. tajnik. Opomba: Tajništvo SLS je pričelo danes razpošiljati vsem zaupnikom SLS vabila na zbor zaupnikov. Kdor izmed gg. zaupnikov ne bi do srede, 31. t. m., vabila prejel, naj nam nemudoma sporoči, da pogrško pravočasno popravimo. — Tajništvo SLS, Jugoslov. tiskarna.

Iz strahu pred radikali. Radikali so poslali v Slovenijo ministra brez portfelja Niko Zupaniča, da bi delal sedaj pred volitvami propagando za radikalno stranko. Zupanič je stopil pred vsem v stik z Nemci in jim obljubil vse mogoče, ako bi potegnili pri volitvah z radikali. Kakor je slišati, bodo Nemci v Sloveniji se menda res naslonili na radikale. Radikalno nemška zveza silno peče in razburja dr. Kukovca, ki otresa svoj strah pred radikalno nemško zvezo v «Taboru» od sobote. Kukovec pač dobro ve, ako bodo šli Nemci z radikali, jim bodo sledili še nemškutarji in potem se bodo ločili od demokratov vsi nemškutarski birtji in trgovci. Ko je dr. Kukovec enkrat otresel svoj strah pred radikalno nemško zvezo, je spustil v javnost še sledečo notico: «Informacije o radikalno-nemčurski akciji. Ako bi mi objavili sramotne podatke o zapeljevanju naših ljudi v smislu poskušane zveze med radikali in odpadniki, porabilo bi to časopisje na Dunaju in v Gradcu in trpi naš narod na ugledu, kakor se je zgodilo pri koroškem plebiscitu. Zato dobijo vsi pristaši demokratske stranke podrobne podatke zmiraj v klubu demokratske stranke in tajništvu napredne kmetjsko-delavske zveze». Radi našega ugleda na zunaj noče «Tabor» objaviti podrobnosti o nemško-radikalni zvezi. Ali so taboriti že pozabili na plemenitega Kottasa, ki jih je tako potegnil in oni so ne oziraje se na naš ugled napram Dunaju objavili vse izmišljotine in odkritja navadnega madžarskega goljufa. Demokratska razkritja o nemško-radikalni zvezi so navadna laž taboritov, kakor smo jih vajeni samo iz policajdemokratskega časopisja. Ako bi dr. Kukovec in njegov sluga Špindler res vedela kake zanimivosti iz te zveze, bi jih sigurno, ne oziraje se na Dunaj, raztrosila po demokratskih glasilih. Ljudem, katere lahko nafarba madžarski goljuf in lopov, pač ne bodo zaupali svojih tajnosti radikali, a še veliko manj Nemci.

Iznišljeno vznemirjenje. Tudi mi smo poročali, da je bil v Novem Sadu aretiran od policije orjunaš Jevdevič. Takoj po aretaciji je zagnalo beograjsko časopisje vik ter krik, češ, da vlada radi te aretacije po celem Novem Sadu velikansko ogorčenje, vse je vznemirjeno ter štrajki se napovedujejo. Ta poročila so izmišljotine beograjske fašistovske žurnalistike. V resnici so v Novem Sadu štrajkali radi aretacije Jevdeviča samo natakariji in še ti iz strahu pred orjunaši. Kakor hitro pa je zagotovila policija natakarijem, da so lahko brez strahu, so se lotili dela. Radi zaslužene aretacije enega ponorelega orjunaša se pač ne bo vznemirjalo pametno prebivalstvo velikega mesta, kakor je Novi Sad.

Zanimiva in enkrat resnična konstatacija «Jutra». V svojem uvodniku od sobote je konstatiralo sicer na lažljivo plat prirojeno «Jutro» sledečo resnico: «Fronta klerikalizma je enotna, napredna razcepjena». Se ni dolgo, ko je vikalo policajdemokratsko časopisje o razdoru in razdvoju v SLS, a sedaj pa poroča o enotnosti klerikalne fronte. Po demokratskih poročilih so klerikalci pred volitvami vedno razdvojeni in se lasajo na vso meč med seboj, pri volitvah pa gredo v enotni fronti in vendar so — nazadnjaki. Slovenski demokratje pa so se ravnsali pred volitvami in še sedaj so razcepjeni — a so naprednjaki.

Ljubljanski novi župan in podžupan. V soboto je bil izvoljen kot ljubljanski župan dr. Perič, kot podžupan pa naš pristaš dr. Stanovnik.

V Rušah so dne 14. januarja priredili socialni demokratje velik politični dirindaj. Na zborovanje delavstva so dospeli delegati Bernotovceve iz Ljubljane z Bernotom na čelu ter mariborska rdeča desnica z Bahonom in Golouhom. Ruški delavci, ki so po večini pristaši komunističnega naziranja, pa so oboje nagnali iz Ruš.

Zopet en nepošten socialistični voditelj. Sedanji minister za socialno politiko dr. Niko Perič bo dal pregledati delovanje delavskih bolniških blagajn, ker so se zgodile pri njih zlorabe v večjem obsegu in to na znatno škodo delavskih slojev. Iz teh blagajn so se plačevali stroški za letovišča ter kopališča raznim inšpektorjem, direktorjem in uradnikom, katere je nastavljal socialistični general Korač. Da se g. minister ne bi preveč zameril socialipatrijotom, je izročil in poveril preiskavo glede poslovanja bolniških blagajn bivšemu

socijalističnemu poslancu Vasi Kneževiču. No, vrana Kneževič pač ne bo izključevala očesa vrani Koraču!

Nasilno gibanje nacionalistov po Vojvodini. Nekako torišče nacionalnih manjšin je Vojvodina, kjer tu di nastopa najbolj nasilno nacionalistična omladina. Vojvodinska nacionalistična omladina je začela sedaj odstranjevati vse v latinici napisljene napise z zahtevno, da se nadomestijo z drugimi v cirilici. Nasilna odstranitev napisov v latinici se je že izvršila v Novem Sadu, Subotici in Somboru. Iz mest se bo razširila nacionalizacija napisov tudi po deželi.

Lopovi v ministrstvu. Te dni sta bila v Subotici prijeta neki Pavle Lukić in Milena Kolenc kot soudeležnika že prej zasačenega Leonardija, ki je iz neke tržaške banke odnesel 1 milijon lir. Leonardij je s svojim plenom pribežal v Jugoslavijo, vede, da imajo tu prijatelja v dobri službi. Lukić je namreč dve leti služil kot detektiv pri ministrstvu policije in uprave grada Beograda in še le milijon italijanskih lir ga je premotil, da je to važno službo zapustil. Če bi v službi ostal, bi bil najbrž lakh tudi kompanjon pri milijonski tatvini brez vsake nevarnosti, ker kdo naj sumi latu v osebi ministrskega detektiva!

Redarji — zaprti radi «komunizma.» Upravitelj policije v Vukovaru je dal zapreti sedem mestnih redarjev, dva je pa takoj pognal iz službe. Redarji so tako slabo plačani, da ne morejo živeti in vrhu tega se jih je še med odmorom in tudi po noči gonilo v službo, da so višji policaji in detektivi lahko mirno spali ter veseljačili po gostilnah. Redarji so se pritoževali, ko to ni pomagalo, so delali pasivno resistenco v nepostavni naloženi službi in upravitelj jih je dal sedaj zapreti, češ, da so «komunisti.» — Takih komunistov bo danes na vsak način najmanj trikrat toliko, kot je bilo onih pravih pri zadnjih volitvah.

Jugoslovani v Trakiji. «Obzor» poroča: Že za dobo Avstrije se je preselilo iz Dalmacije ter Istre v Trakijo več jugoslovanskih družin, ki so se povspele tamkaj tekom let do blagostanja in ugleda. Jugoslovane najdemo v Karagaču, Drinopolju, Kırkılisu in drugod po Trakiji od Drinopolja do Carigrada. Skupno število trakijskih Jugoslovancev znaša približno 700. Ti Jugoslovani so sprejeli za časa svetovne vojne italijansko državljanstvo in sicer radi zaščite od strani Italije.

Redek slučaj samoumora. V Osijeku se je ustrelila 24letna bančna uradnica Štefica Leitner iz nepojasnjene vzroka. Čitala je zvečer v postelji neki roman, zjutraj je vzela iz očetovega predala revolver in se usmrtila z enim strelom. Našli so listič, na katerem je Štefica zaheležila, da jej je bil samoumor določen in priporoča tudi svoji sestri, naj prečita še ona roman in jej sledi na poti samoumora.

Imoviti berači. Dalmatinsko časopisje poroča: Med berači je večkrat najti veliko takih, ki niso ubogi in bi jim ne trebalo ljudi nadlegovati s prosjačenjem. Kolikorkoli se zgodi, da zapusti berač po smrti stotisočake. Po Splitu in okolici je prosjačil pred kratkim berač, ki si je pa sedaj kupil hišo in opustil beraško obrt. Enemu izmed njegovih tovarišev je policija prepovedala beračenje, a prišel je na policijo in ponudil tamkaj prosjaško tako v znesku 1000 K, samo da se mu dovoli beračenje vsaj po štiri ure na dan.

Radi umora moža pred sodiščem. Dne 24. decembra minulega leta je zaklala neka Vukica Grčić iz Dalja svojega moža Milana, ki jo je vedno pretepeval ter zmerjal. Sodišče v Osijeku jo je obsodilo samo na štiri mesece ječe radi prekrščenja silohrana. Radi malih otrok so pustili mater takoj na svobodo.

Carinski dohodki. Za prvih deset dni tega meseca so bili na naših carinarnah sledeči dohodki: Slovenija 10.177.588 din., Srbija in Črna gora 7.272.365, Hrvatska 6.953.706, Dalmacija 3.686.852, Vojvodina 1.626.447, Bosna 1.234.450. Ako pregledamo carinske dohodke po posameznih mestih, vidimo na prvem mestu Beograd s 3.200.287 din., Maribor 5.156.614, Ljubljana 3.169.780, Skoplje 1.471.865, Zagreb 3.169.780, Skoplje 1.471.865, Metković 1.883.622. Iz ravnikar navedenega je razvidno, v katerem pravcu se razvija naša trgovina. Odbivši Beograd, kjer se največ trguje, naglašamo še Novi Sad s 903.236 din., Rakek s 647.238, Slav. Brod s 779.679, Čakovec s 769.638, Dubrovnik s 720.656, Celje s 476.519. Koprivnica je dala 579.270 in Jesenice pa 681.329.

Objava! Vsi zavarovalci iz Maribora in okolice, ki posredujejo police življenskih zavarovalnih družb: Allianz, Atlas, I. Allgemeiner Beamtenverein, Giselerverein, Janus, Universale, Wiener städtische Versicherungsanstalt (vse na Dunaju) in Erste Militärdienst-Versicherungsanstalt v Budimpešti se najljubšeje pozivljajo, da se osebno zglasijo v dnevi od 2. do vključno 5. februarja 1923 pri Hranilnem in posojilnem konzorciju uradnikov, Sodna ulica 32 v Mariboru in prinesejo s seboj zavarovalne police — v svrhu oznake na istih, da se jim bodo zavarovane glavnice svoječasno v celoti izplačale v jugoslovanskih kronah. Uradovalo se bodo v zgoraj navedenih dnevih vsak dan od 8.—12. in od 14. do 18. ure. Istotako naj se v smislu naših predhodnih časopisnih izjav zglase vse stranke, čijih zavarovalne police so vsled smrtnih slučajev ali poteka zavarovalne dobe v času od 1. nov. 1918 do današnjega dne v izplačilo zapadle, a od gori imenovanih zavarovalnih družb dosedaj še niso bile likvidirane, v svrhu likvidacije, ozir. izplačila zavarovalnih svot. Stranke iz oddaljenejših krajev, katere se ne bodo zamogle osebno zglasiti, pa bodo obiskali naši potovalni organi na njih domu. V interesu vseh prizadetih strank je, da se zglase točno v določenih dnevih! — Zavarovalna družba za življenje «Feniks». Ravnateljstvo za kraljevino Srbijo, Hrvato in Slovencev v Beogradu. Zolger, m. p.

Iz Maribora.

Veličasten sprejem pesnika Josipa Stritarja. Z dunajskim brzovlakom se je v soboto popoldne vrnil pesnik Josip Stritar v svojo domovino. Na kolodvoru se je

zbrala ogromna množica, da pozdravi in počasti sivolasega pesnika. Ko je privozil brzovlak na kolodvor, je zaigrala godba in tisočeri živio-klici so zaorili. Pesnik je pri oknu odzdravljaj. Ker vsled visoke starosti in izmučenosti ni mogel iz voza, so se mu v vozu poklonile razne deputacije. — Do sem vse lepo in dobro. Čast komur čast. Pesnik Stritar zasluži, da ga narod počasti, samo tako daleč še mora priti, da narod ob takih prilikah ne bo dopustil, da bi se kaki Kukovci rinili v njegovo ospredje. Pravijo, da se je Stritar tudi županu Grčarju nasmejal: «A, vi imate cilinder!» — gotovo bi se bil še bolj, če bi vedel, kako rad je ta «socijalistični» župan v fraku in klaku. — Orjunci so pesniku poklonili venec po deputaciji «Taborovega» urednika in dr. Cazafure, če bi pa pesnik Stritar tu živel, in bi naši orjunci zvedeli, da govori v krogu svoje družine nemški, bi gotovo proti njemu tako nastopili, kakor so taboriti nastopili proti velikemu in častiljivemu Slovincu dr. Turnerju, ki nima smisla za blazni šovinizem. — Če bi bilo več iskrenosti in manj vsiljenih narodnih «predstavnikov», bi bil pozdrav še prišrenejši, četudi ne bi toliko dolgih govorov obsipalo trudnega starčka poeta.

IZ MARIBORSKEGA ROTOVŽA.

Radi bi danes napisali poročilo o sobotni seji mariborskega obč. sveta, pa žal ne moremo, ker napovedane seje ni bilo. Poročali smo že, da se je zadnji tork v obč. seji slavna večina, obstoječa iz socialistov in demokratov, grdo blamirala. Župan Grčar je pokazal svojo popolno nezmožnost, ker se v poldrugoletnem županovanju še ni naučil občinskega reda. To je naravnost škandal! Ta gorostasna sramota pa zadene tudi obe večinski stranki, posebno še demokrate, ki imajo v svoji sredini kar dva jurista, in vključ temu niso vedeli, da je po občinskem redu za sprejetje proračuna in novih davkov treba 21 glasov. V torkovi seji je župan Grčar izjavil, da je proračun sprejet, dasiravno je zanj glasovalo le 16 možicljcev. Takoj drugi dan pa je župan te čudne sklepe v torkovi seji proglasil za neveljavne ter je za zadnjo soboto sklical novo sejo obč. sveta, v kateri bi se naj sprejeli novi davki.

In njega od nikoder ni.

V soboto ob pol osmi uri je bilo zbranih 35 obč. svetnikov, kar zadostuje za sklepčnost. Demokrati so bili najbolj pridni in so se polnoštevilno zbrali. Pa župana od nikoder ni. Tudi Bahuna ni bilo v mestni posvetovalnici. Župan in Bahun sta se posvetovala v županovi pisarni, kako bi se dalo iz 19 pristašev večine napraviti 21 glasov za proračun. Začne se nervozno citiranje obč. svetnikov v županovo pisarno. Klicali so vse tiste, od katerih so pričakovali, da se bodo dali pogovoriti, da glasujejo za proračun in nezmožnega župana ter še bolj nezmožno večino. Tam so jih rotili, jim prigovarjali ter jih terorizirali, pa vse zastoj. Citirani svetovaleci so bili značajni možje, ki se niso dali pogovoriti. Ostali so trdni in neomajni pri svojem prvotnem sklepu, da korupcionistom in denuncijantom in dovolijo proračuna in novih davkov.

«Meldereiter» Bahun prihaja.

Nekaj minut pred osmo uro so se pogajanja brezuspešno končala. V posvetovalnico pride Bahun ter javi nestrpno čakajočim demokratom, da s proračunom zaenkrat ne bo nič, ker manjka glasov. Demokrate zgrabi sveta jeza, poberejo suknje in klobuke ter jo sramotno odkurijo. Občinski svetniki SLS jim v svoji vljudnosti kličejo na pot: «Gospodje, lahko noč.» Bahun je bil ves potrt in bled od jeze. On, ki je po izjavi «Enakosti» tako navihani diplomat in politik, da igrava v obč. svetu vse stranke drugo proti drugi, on ni našel izhoda iz zagate, v katero je zapeljal župana Grčarja in svojo stranko ter svoje debele prijatelje demokrate. To je vendar preveč. In poleg tega še ta hudomušen posmeh v vrstah opozicije! Ne, tega ne more prenašati. Zato pograbi tudi on klobuk in hajd za demokrate v temno noč! Zunaj je bil hlad in Bahunova jeza se je v hladni noči kmalu ohladila.

Kakor bleda luna izza oblakov

se zdaj prikaže bled obraz g. župana v posvetovalnici. Ne reče nič, ne zine nič, kot bil bi nema stvar. Občinski svetniki mu kličejo: «Prepozno g. župan, prepozno! Vaš oproda Bahun je izginil v temno noč. Šel je iskat glasove za nove davke. Vaši prijatelji demokrati so Vas željno pričakovali, zdaj je že pa tudi nje zagrnila temna noč.» Župan še gleda okoli sebe, išče svoje prijatelje in ko jih ne najde več v dvorani, se tudi on obrne in jo mahne za svojo dično večino. Nemara se je spomnil, da župan svojih zvestih v križih in težavah ne sme zapustiti, zato jo je tudi udaril v tajnstveno nočno tmino za svojimi dragimi prijatelji demokrati ter mestnim «očetom» Bahunom.

Konec nepričete seje.

Ko je iz posvetovalnice pobegnil župan, se je razšla tudi opozicija. Tako se je končala v soboto večer «zgodovinska» seja mariborskega občinskega sveta, ne da bi se bila začela. Socijaldemokrati in demokrati so hoteli v tej seji naložiti Mariborčanom za dobrih 10 milijonov novih bremen, a naložili so samim sebi neizbrisno blamažo, ker so se opozicije tako ustrašili, da seje niti pričeti niso upali, ter so rajše pobegnili pred opozicijo v hladno zimsko noč.

—načajnost in močatost

se pokaže v sredo zvečer. Ker župan v soboto ni spravil proračun pod streho, sklicuje za prihodnjo sredo večer zopet novo sejo, na kateri se bo glasovalo o proračunu. Ali bo ta seja tudi tako teatralična kakor sobotna, ne vemo. Zanimiva pa vsekakor bo. Zdaj se je pri-

čel zopet lov na glasove, ki naj rešijo večino iz blamaže in jim naj zaupajo proračun. V sredo zvečer se bo pokazalo javno pred mariborskim občinstvom, ali so vsi ti, ki zadnjič niso imeli zaupanja do župana in do večine in radi tega niso glasovali za proračun, res tudi moške in neupogljivi značaji. Kdor bi se dal pogovoriti in terorizirati od Bahuna ter bi prodal svoje prepričanje in bi s svojim glasom pripomogel koruptni večini do proračuna, bi bil breznačajnejši, ki zasluži odkrito zaničevanje poštenega ljudstva.

Nimajo sreče mariborski demokrati. Karkoli vzamejo v roko, vse jim izpodleti. Ponujajo in nastavlajo se povsod kakor gotove babure. Pa kjerkoli se prislinijo zraven, tam gotovo ne gre. Pred kratkem so napravili v Mariborskem občinskem svetu zvezo s socijaldemokrati. Dogovorili so se, da skupno napadejo žepe Mariborčanov ter iz njih iztisnejo, kar se le da. Vsedli so se skupaj, ter začeli nalagati nove davke in poviševati stare. Hoteli so na novo izprešati iz ubogih svojih volilcev okroglo 10 milijonov kron. Pa to oderuško podjetje se jem dosedaj še ni posrečilo. Premalo jih je. Zastopniki Slov. ljudske stranke so se odločno uprli temu početju in njim so se pridružili še drugi, ki tudi ne morejo pripustiti, da bi se revne in nepremožne množice tako grozno odirale. Poleg tega pa sedanja večina tudi ne zasluži zaupanja. Kdo naj zaupa še občinski denar županu, ki brez sklepa občinskega sveta izplačuje svojim pristašem mastne provizije in ki si sam da izplačati za 50 odstot. povišano plačo, ne da bi mu to dovolil občinski svet. To je korupcija najgrše vrste. Ja kdor bi sedaj glasoval za proračun, ta bi glasoval za grajanega župana in bi s svojim glasom podpiral korupcijo. Geslo poštenih Mariborčanov naj bo: Grajanemu županu in koruptni večini nobenega denarja!

Skrahiranci o krah. «Strokovni nadstrankarji» lažejo v «Jutru» o mariborskem zborovanju «Združenih zasebnih nameščencev». Krasno uspelo zborovanje se počastili s svojo prisotnostjo tudi «generalštaberji» strokovnih nadstrankarjev. S seboj so pripeljali še par notarskih in odvetniških uradnikov z očitnim namenom, motiti zborovanje. Gospodje so dobili besede, ker se nihče ni bal, da bi bili v stanu pridobiti le enega nameščenca za svojo listo. Zasebni nameščenci so burno pritrdjevali izvajanjem tovarišev Mariborčanov in Ljubljancev, kateri so na podlagi kandidatnih list dokazali, da gg. «nadstrankarji» niso predstavniki zasebnih nameščencev, temveč le priganjači svojih delodajalcev. Dokazali so, da onih 16 organizacij, s katerimi agitirajo nadstrankarji, sploh ne obstoja, ker oni njih število pomnožujejo na ta način, da navajajo organizacije po štrikrat zaporedoma. Seveda so bili gospodje nervozni, ko se jim je trgala krinka z obraza in so svoji onemoglosti dajali duška s tulenjem in neslanimi medklici, pri čemer se je posebno odlikoval gospod Urbančič. Na ponovne pozive od strani predsedstva in zborovalcev, se je javil k besedi tudi Urbančič, kateri je za jecljal nekaj zabavljic na organizacijo zasebnih nameščencev in na posamezne njene funkcionarje. O volitvah sploh ni govoril, ker je prišel do prepričanja, da ni razven njegovega štaba nobenega, ki bi nasedel na njegov lim. Po njegovem govoru so nadstrankarji odšli v nadi, da bo vse drvelo za njimi. Toda zborovalci so vključ pozni uri vztrajali do konca in se navdušeno izjavili za listo: «Združeni zasebni nameščenci».

Pohod orjunašev. Orjunci zmagovito prodirajo povsod, kjer so se usidrali. V kavarni ozmerjajo natakario, če govori z gosti nemško. Šahovski list so ubili in ko je lanski občni zbor šahovskega kluba podelil častno članstvo g. Peyerju in polkovniku v pok. g. Kobilar-skemu, je hotel fašist dr. Stefančič, da se to ovrže, ker je prvi od gospodov Nemec, drugi pa Ukrajinec. To se vsled grožnje razsodnih članov z istopom ni moglo uveljaviti in orjunci so prenesli svojo vmeno tja, kjer obedujejo in večerjajo — v uradniško menzo in tudi tu so zmagali v toliko, da imajo sedaj v njej razne svoje seje. V odboru menze sta namreč orjunca dr. Stefančič in policijski koncipist dr. Strnad, učitelj Škale je pomagal in tako se je z majoriteto čez glavo predsednika menza dovolila orjunci za seje. Na seje prihaja tudi neki Štoka, ki se je, prišedši iz juga udeležil pri nas najprej s tem, da je praznil cerkvene pušice in je še danes znan v Mariboru pod imenom «Kirchenräuber». Tega vrednega orjunca so nekateri uradniki vsled tega še poprej spoznali, predno je kot orjunec prišel v uradniško menzo.

Kaj bo, kaj bo, če se Brdavs ne ukroti! — tako bi morali kmalu reči, ker ima Orjuna že sedaj «200.000 članov» in bodo ti jugoslovanski Mussoliniji prevzeli vso oblast nad državo. Danes se omejujejo še na roparske napade na uredništva opozicijskih listov, na pošiljanje izgrede, na izzivanja po kavarnah in gostilnah, kmalu bodo pa, kakor pišejo v «Taboru», še drugače nastopili in mislimo si lahko, da bo to skrajno radikalno. Shranjujejo si vse številke našega lista — in kmalu bo strašna «rihta» pa upamo, da ne samo za nas, temveč tudi za radikale, ki izdajajo svoj nemški list ter se hočejo vezati tudi z Nemci in Madžari. Upamo, da bo v jugofašistovski vladi tudi Štoka, znan pod imenom «Kirchenräuber» kot minister vere, ki se razume vsaj na cerkvene pušice in bo radi tega tudi znal naročiti svojim vernikom naj hodijo v cerkve, če že ne iz drugih nagibov, vsaj iz tega, da kradejo iz pušice denar ter lahko živijo brez dela. Tedaj bo to seveda brez vsakega rizika, ker minister pravde bo gotovo kak dr. Cazafura, ki kot sin italijanskega sodnijskega predsednika menda ne bo zameril svojim tovarišem-orjuncem cerkvenega ropa ter ga obsodil, kakor so ga obsodile naše oblasti, ko orjunci še niso bili na pohodu in tako blizu zmage. — Tudi glede kravata se je treba pripraviti na dobo jugofašistovske nadvlade. Bog varuj, nositi kako pisano, ki bi po-

svojih barvah, pa naj si bo to samo po nitih ali pramenih, tako približno spominjala na kako tujo državno zastavo. Tako nevarno kravato je nosil pred par dnevi madžarski begunec grof Karoly, o katerem vsi in tudi vladni listi naglašajo, da je prijatelj naše države, — in orjunci so ga naskočili v kavarni Central K njemu pride deputacija dr. Cazafure, dr. Stefanica in magistratnega uradnika Zorka ter zahteva, da kravato odstrani, ker žali in izziva. — Grof Karoly je izjavil, da kravato prav rad odveže ter skrije, če že od nje toliko odvisi, da mora tako «slavna» deputacija intervenirati. Mož je namreč v boju proti Horthy-jevemu režimu žrtvoval svoje posestvo, padel pod obtožbo veleizdaje, živi kot begunec tu pri nas, — žrtvoval je torej mnogo in zakaj ne bi še mariborskim orjuncim norcem žrtvoval svoje kravate! Da jo takoj odstrani, vtakne v žep, ali pa zmagoviti orjunci preda kot vojni plen, od tega so orjunci za enkrat sicer odstopili, kakor tudi vse naše številke zaenkrat samo zbirajo ter čakajo na dan sodbe in oblasti, s katero mislijo obvladati Slovenijo ali vsaj mariborsko okrožje, bolešno naduti ter iz tujčevske familije izhajajoči dr. Cazafura, zmedeni dr. Stefanica, «Kirchenräuber» Stoka z drugimi norimi ter bezniškimi elementi meneč, da je intelektualna in fizična moč našega ljudstva zaspala. — Mi vemo, kaj bo, če se orjunci psevdobrdavs ne ukrotijo!

Kukovca zapuščajo. Državni pravdnik vitez Grasselli je prevzel v Mariboru vodstvo agitatorjev srbske radikalne stranke. Ubogi Kukovec! Na zadnje mu bodo ostali zvesti samo še: Voglar, Spindler, brivec Novak, «veletržec» Weixl in dr. Mulley.

Seja občinskega sveta se vrši v sredo, dne 31. januarja ob 7. uri zvečer v mestni posvetovalnici. Dnevni red 1. Iskanje župana, 2. potrditev koruznega zakona med Bahunovci in demokrati, 3. rešitev dnevnega reda z dne 27. januarja.

Volilci bo v Mariboru dne 18. marca ravno toliko kot 28. novembra 1920, dasiravno je volilcev letos okoli 3000 več. Imenovani so že tudi predsedniki volilnih komisij.

Sestanki zaupnikov Slov. ljudske stranke za mesto Maribor po vseh mestnih okrajih (5) se vršijo koncem tega tedna. Prosimo glavne zaupnike po vseh ulicah in iz vseh stanovskih organizacij, da se te dni oglasijo v tajništvu SLS v Cirilovi tiskarni, kjer dobijo vabila za svoj delokrog.

Zabavni večer naše Obrtne zveze bo v soboto, dne 10. februarja zvečer v Gambirnovi dvorani. Somišljeniki počastite naše somišljenike iz trgovskega in obrtnega stanu z obilnim obiskom.

Vprašanje občinstva. Gospod urednik! Odgovorite mi, kedaj bo Kukovec «Tabor» zopet iznašel kako novo tajno nevarnost? Pogrešamo njegovih plakatov o Kottasovih razkritjih. — Odgovor uredništva: Ko bo Kukovec dne 18. marca zamenj čakal na 10.000 glasov iz Prekmurja, pa bo «Taborov» vojni poročevalec v Budimpešti (v zaporu mariborske sodnije!) napovedal vojko med Jugoslavijo in Ogrsko.

Himen. V nedeljo, dne 28. januarja se je poročil g. Ernest Frankl, strojnik v Cirilovi tiskarni z gđc. Anico Špeglič. Novoporočencema želimo obilo sreče!

Katoliško rokodelsko pomočniško društvo ponovi v petek, dne 2. februarja 1923 ob pol 5. uri popoldne v

društveni dvorani v Lekarniški ulici 6 narodno igro «Lovski tat» v petih dejanjih. Prijatelji katoliških rokodelskih pomočnikov, iskreno vabljeni. Odbor.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru ima v nedeljo, dne 4. februarja popoldne ob pol 4. uri (po večernicah) drugo mesečno zborovanje. Govornik pride iz Maribora. Člani se opozarjajo, da se predavanja sigurno udeležijo. Vabljeni so tudi prijatelji društva ter člani studentskega Orla.

V dveh noticah — zadnjič glede ovađustva dr. Komavlija proti obrtniku gospodu Nipiču in poprej glede okrutnega postopanja z nastavljenici v Mariborski lesni industriji stoji pomotoma «borza» dela namesto — inšpekcija dela, ki je za take stvari kompetentna.

Glede notice «Prometna zveza» v št. 8 izjavljamo, da veselični odbor za veselico vlakospremnikov ne stoji z njo v nobeni zvezi in da se je veselica pomotoma vmešala v ta dopis, ki z njo nima nobenega opravka.

Topole podirjo na Koroški cesti in isto se baje zgodi tudi z onimi ob Tržaški cesti. Poprej se je glede skupne lasti okrajev, pokrajin in dežele vedno javno ukrepalo, vsak je lahko vedel, zakaj se to dela in v katere svrhe bo to porabljeno, bili so razglasi in licitacije, danes se pa dela tajno in prebivalstvo lahko upravičeno sumi, da je za vsem tem mogoče kaka zloraba, ali kakor pravijo ljudje: kak ptič pod klobukom. Topoli se izsekujejo v živo, da se ne bi niti poznalo, kje so rastle, cesta se pri tem razdrapa in nikdo ne ve zakaj. Ali je prišlo «naredjenje», da se našim cestam odvzame vsak kras v svrhu «izenačenja» z onimi na Balkanu, ali pa tiči za tem kaka špekulacija. Zahtevamo pojasnilo!

Prva loterija Mariborske gradbene akcije. To je oficijelni naslov loterije, ki jo priredi Mariborska gradbena akcija. V zadnji seji se je konstituiral posebni, od centralnega odbora v to svrbo poverjeni pododbor, iz sledečih gg.: poštar Kunst, predsednik, novinar Pirc tajnik, bančni prokurist Zaplotnik, blagajnik, poštar Tiefengruber, knjigovodja, fin. svetnik dr. Valjavec, inž. Kiffmann, stavebenik Glaser, nadzorstvo. V glavnem je izdelan načrt za srečke na katerih prvi strani se predstavlja lična dvorodbinska hiša. Za okras in umetniško sestavo srečk se naprosi umetniško društvo «Grohar». Razpiše se natečaj na domače stavbenike. Dobitki, tri hiše se zgrade na mestnem svetu blizu vojne realke. V to svrbo se je že podala deputacija k gospodu županu, ki je to akcijo prijazno pozdravil. Ko dobi odbor dovoljenje od ministrstva poljoprivrede i voda, se prične s prodajanjem srečk tudi izven Maribora. Temu prvemu načrtu slede ob ugodnem uspehu še dalekosežno zasnovani drugi. Društvo MGA hoče tem potom vzbuditi zanimanje za gradbeno delo in odpomoči k stanovanjski bedi. Zanimanje za prvi poskus je že sedaj veliko.

Predavanje mariborske gradbene akcije. Mariborska gradbena akcija bo v smislu svojih pravil prihodnji teden pričela s predavanji. Predavanja so namenjena za slovensko in nemško publiko, osobito pa za stanovanjske reveže, ozir. vse interese, ki si žele lastnega doma. Slovenska predavanja otvori društveni tajnik novinar Pirc in sicer o stavbeni akciji v splošnem in o krivih stanovanjske bede. Za nemško občinstvo prične predavanja g. inž. Hengerer. Predavanja se vrše v dvorani Ljudske univerze. Dan in ura se objavi.

Kako dobivajo inozemci stanovanja? V zadnjem času se je v Maribor naselilo vse polno inozemskih, posebno pa ruskih rodbin. In vsaki dan srečujemo na ulici nove obraze, med katere ne štejemo takih, ki prihajajo samo mimogrede po opravkih itd., ampak v mislih imamo tiste nove obraze, teh inozemcev, o katerih se le slučajno izve, da so tu ali tam zaposleni, ali katere vidimo opetovano na raznih krajih, iz česar upravičeno sklepamo, da morajo stalno bivati v Mariboru. Maribor kot obmejno mesto bi moral biti prtok tujcev vesel. In če bi tujci tudi sami ne prihajali, bi Maribor moral skrbeti sam, da jih zvabi semkaj. Ampak sedaj more biti odločilno ravno za prtok inozemcev v prvi vrsti stanovanjsko vprašanje. Lahko rečemo na tisoče naših domačih stanovanjskih revežev je, ki že leta in leta prosijo za stanovanje, pa ga ne dobe. Na stotine izmed njih jih je državnih ali sicer javnih nastavljenec, kateri morejo živeti ločeno ob svojih družin, ki se nahajajo bogzna kje izven Maribora. Kakor mora vsaka mati najprej skrbeti za svoje lastne otroke, potem še le za tujce, tako mora tudi mesto skrbeti najprej za svoje ljudi, potem še le za tujce. Ker je dokazano, da nimamo prostora niti za največje stanovanjske reveže, domačine, se vsiljuje nehoti vsakemu vprašanju, kje in kako dobivajo stanovanje inozemci, pa tudi oni vnanjci, ki se dnevno priseljujejo v Maribor iz krajev naše države. Vsakemu Mariborčanu je znano, da se vsako prazno nastalo stanovanje javi stanovanjskemu uradu kar od več strani, torej da nima Maribor niti enega prostora, ki bi ne bil, ne vemo kolikokrat javljen stanovanjskemu uradu. Ker je temu tako, ker se opetovano sliši o

oblastvenih perlustracijah po stanovanjskih hišah, kako je mogoče, da dobivajo inozemci pred našimi domačini stanovanja, isto vprašanje velja tudi glede vnanjcev. Odgovor na to vprašanje naj se javijo Mar-Stanu.

Konkretni slučaji stanovanjske bede. Ivan Keršič, je bil kot tapetnik juž. železnice premeščen v Maribor. Juž. železnica, čeprav opetovano opozorjena, da so njene hiše v Mariboru že zdavno prenapolnjene in, da je nad 2000 njegova osebja v privatnih stanovanjih ali pa se klati brez strehe po Mariboru in celo daleč zunaj Maribora, se tudi v tem slučaju ni brigala, ali in kakšno stanovanje bo dobil Keršič. Stanovanjski urad je kratko to vprašanje rešil tako, da je ločil zakon in sicer je Keršič dobil neke eno samsko sobo, ženo z otrokom so pa potisnili k neki družini, ampak tako, da je morala žena malega dojenčka izročiti varstvo v Ljubljano in zanj pri drugih ljudeh drago plačevati. Tako je stanovanjski urad ločil ne samo zakon, nego tudi rodbino. Vemo pa iz mnogih slučajev, da biva v Mariboru mnogo parov, ki bi tudi po najbolj svobodomiselnih nazorih ne smeli imeti prostora v našem mestu, toliko časa, dokler nimamo prostora za zakonske rodbine. Iz ne vzdržljivega položaja sta si Keršiča pomagala sama, na ta način, da sta se oba našla v eni sobi. Ampak, ta soba je taka, da niti za hlapca ni primerna, ker imajo skozi njo prehod drugi ljudje in ker bi se iz zdravstvenih ozirov sploh ne smela izrabiti kot človeško bivališče. Da v tem oziru ne pretiravamo, sledi dokaz takoj. Mar Stan se je po svojem uradniku prepričal, o popolni neprimernosti in nedopustljivosti te sobe za bivanje, najmanj pa za zakonski par. Soba je tri metre dolga 2 in pol metra široka in popolnoma vlažna. Skozi sobo hodijo drugi ljudje kadar se jim zljubi, ne oziraje se na življenje zakonske dvojice. Stranka je morala plačati 500 K za «stanovanje». Pohištvo mora imeti spravljeno drugod. Mož zasluži 3.400 K, za otroka v Ljubljani plačuje 600 K, tedaj si vsakdo lahko izračuna kako rodbina živi. Vsled škandaloznega bivališča, je mož ravno tako nevarno zbolel, da ga je moral zdravnik poslati v bolnico. Ker ni bil siguren, da bodo bolnika sprejeli, je sprejem bolnika utemeljil tako: Nikakor bi ne vsiljeval bolnici imenovanega v sprejem. Toda revež stanuje v tako škandaloznem, ne higieničnem stanovanju da bi nadaljno bivanje v njegovem današnjem položaju postalo za njega lahko usodopolno. Izjavljam kot zdravnik, da taka stanovanja ne odgovarjajo kot bivališče niti za psa — koliko manj za človeka. Maribor, dne 25. decembra 1922. Dr. Vilko Marin. Na podlagi te zdravniške konstatacije je bil Keršič v bolnico sprejet. Mož se sedaj ni ozdravel, marveč ravno nasprotno, nahaja se še danes v kočljivem položaju, najbrž jetike. Sedaj si mislite življenje te rodbine. Mož ne zasluži nič, leži v bolnici holan. Žena se nahaja brez sredstev, otrok pa sam v Ljubljani. Žena je napravila in poskusila vsa pota, katera so količjak izvedljivi, da dobi za človeka sposobno stanovanje. Pri tem je šel na roko tudi neki, stanovanjskemu uradu blizu stoječi gospod in je opozoril na neko stanovanje v Frankopanovi ulici, ki naj bi bilo izpraznjeno in za katero razen dotičnega gospoda nihče ni vedel. Uboga žena, vesela te prilike, je to javila takoj stanovanjskemu uradu. Ampak stanovanja ni dobila. Tudi Mar-Stan se je obrnil na posebno vlogo za ta slučaj in sicer dne 29. decembra o pr. šte. 211. V tej vlogi prosi Mar-Stan odpomoči za obupano rodbino. Navedel je tudi nekaj slučajev praznih stanovanj oz. stanovanj, ki bi morala biti prazna, pa so zasedena, ameto, to je, da ima po en zakonski par po več sob, da stoji vila lastniku na razpolago, samo če se mu zljubi priti v Maribor itd. To vlogo bi bil moral dobiti v roke tudi naš gospod predsednik stanovanjskega urada!

Cele gozdove

madriere 75/225 mm, 4 d. 8 m dolžine, trame vseh dimenzij, deske kupi

Lesna družba «ILIRIA», Ljubljana
Kralja Petra trg 8.

Svinjske kože

kupuje po najvišjih cenah

„PETOVIA“ v PTUJU.

Zahvala.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem v svojem, kakor tudi v imeu svoje družine vsem, ki so mojo blago ženo

Ivano Vernik

tolafili v njeni dolgi, mučni boleznii ali ji izkazali zadnjo čast. Zlasti izrečam najiskrejšo zahvalo domačemu g. kaplanu Francu Polak za njegovo tolažbo v boleznii ter tolažili nagovor na pokopališču. g. dr. Ipavica za njegovo zdravniško pomoč, g. Andreju Lovrec, kaplanu v Ljubljani, za njegovo vodstvo pogreba, g. Paulu Petru, župniku pri Sv. Jerneju, g. Bazilu Janezu župniku pri Sv. Trojici v Hlozsek, g. Ciglaru Alojzu, kaplanu v Silvici in domačemu g. kaplanu dr. Edgaru Geremu za njihovo sprenstvo, občinskim odbornikom, domačemu učitelstvu, domačim Orlom in Orlicem ter požarnikom za njihovo udeležbo, domačim in mariborskim pevcem za njihovo žalostnato, sploh vsem, ki so našo netoizabro tolažili v boleznii, zlasti vsem, ki so te v tako obilnem številu udeležili pogreba ter tako rajši izkazali zadnjo čast, nam ostalim pa veljao tolažbo. Bodi vsem Bog bogat plačnik! Našo rajno Ivano pa priporočamo v blagohoten spomin in molitev!

ANTON VERNIK, župan v Sp. Hočah.

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze sočutja in priliki smrti in pogreba blagega nam soproga, očeta i. t. d. gospoda

KARLA HERMANNA

izrekamo našo iskreno zahvalo vsem, ki so na kakoršenkoli način počastili njegov spomin.

Žalujoči ostali.

MARIBOR-GORNJA POLSKAVA, dne 25. januarja 1923.